

Zápis z kontrolního dne

Věc: Restaurování sousoší Mariánského sloupu ve Smidarech

Místo: Smidary

Datum: 26. 8. 2021

Přítomní: Kateřina Čiháková Myšková - restaurátorka
Ondřej Havlíček – zástupce vlastníka
Sylva Jorová – MÚ Nový Bydžov
Pavla Laštůvková – NPÚ, ÚOP v Josefově

Předmětem letošní etapy restaurování Mariánského sousoší je obnova sochy Panny Marie včetně sloupu a jeho soklové části.

Na soše, sloupu i soklu bylo provedeno biocidní a fungicidní ošetření a zahájeno čištění, které odhalilo zčernání tmelů provedených během obnovy v 90. letech 20. století. Tyto tmely budou nahrazeny.

Na soše Panny Marie (drapérii i tělových částech) byly nalezeny fragmenty zlacení svědčící o původním celoplošném pozlacení sochy. Na jiných částech sousoší nebyly stopy zlacení nalezeny. Přítomní se dohodli na rehabilitaci původní podoby této nejstarší části sousoší. Z toho důvodu bude podána žádost o nové závazné stanovisko reflektující zjištěné skutečnosti.

Hlava Panny Marie byla při posledním restaurátorském zásahu přisazena k tělu pomocí mosazného trnu, který je však příliš krátký, aby mohl zajistit stabilitu díla a tím i bezpečnost veřejnosti. Zároveň modelace krku byla provedena hrubě bez ctění originálního pojetí. Krátký mosazný trn bude nahrazen delším ocelovým a nově doplněny chybějící části krku a vlasů.

Zástupci státní památkové péče doporučují vlastníkovi provést revizi okolo stojící zeleně, která by vždy měla respektovat kulturní památku. Vysoké stromy sousoší zcela zakrývají, jeho nejcennější část – socha Panny Marie se vizuálně vůbec neuplatňuje, lze ji spatřit pouze od paty sousoší ve zcela zkreslené pozici. Vysoká zeleň památku stísňuje, čímž negativně ovlivňuje její společenské uplatnění. Dílo bylo vytvořeno tak, aby bylo viditelné, a to i z dálky - jedině tak bude jeho působení adekvátní statusu kulturní památky. Blízkost zeleně má zároveň negativní dopad na pískovec, z něhož je památka vyhotovena.

Další kontrolní den se bude konat v návaznosti na provedené práce.

Odsouhlaseno elektronickou poštou.

Městský úřad Nový Bydžov

Odbor výstavby a životního prostředí

Obec Smidary
Náměstí Prof. Babáka č. p. 106
503 53 Smidary

10 -12- 2021

133 6

VÁŠ DOPIS ZN.:

ZE DNE: 21.10.2021

ČÍSLO JEDNACÍ/SZ: NB-V/20759/2021/Jor/3636/2021

Datum
08.12.2021

Oprávněná úřední osoba
Sylva Jorová

E-mail
jorova@novybydzov.cz

Telefon
495 703 955

ROZHODNUTÍ

Městský úřad v Novém Bydžově, odbor výstavby a životního prostředí, jako věcně a místně příslušný prvoinstanční orgán státní památkové péče podle § 29 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, a ve znění § 17 Vyhlášky Ministerstva vnitra ČR č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, projednal na základě písemné žádosti ze dne 21.10.2021, kterou podala Obec Smidary, IČ 00269549, Náměstí Prof. Babáka č. p. 106, 503 53 Smidary, obnovu kulturní památky zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek pod číslem rejstříku 38759/6-699.

věc	provedení zlcení postavy Panny Marie
název památky	Sousoší Mariánského sloupu
rejstříkové číslo památky	38759/6-699
obec	Smidary
část obce	Smidary
katastrální území	Smidary
parcelní číslo	p.p.č. 1026/10
ulice	
číslo popisné	

Po písemném vyjádření Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Jaroměři - Josefově ze dne 12.11.2021 pod zn. NPÚ-362/88453 (Mgr. Pavla Laštůvková), vydává Městský úřad Nový Bydžov, oddělení státní památkové péče (dále jen "správní orgán"), podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o státní památkové péči") toto

z á v a z n é s t a n o v í s k o :

Obnova uvedené kulturní památky spočívá dle podané žádosti v:

- A. provedení rekonstrukce zlcení postavy Panny Marie a návrh provedení revize okolní zeleně dle návrhu, který vypracovala MgA. Kateřina Čiháková Myšková akad. soch a rest.**

Digitálně podepsal Ing. Jan Rejthárek
Datum: 09.12.2021 12:07:20 +01:00

Zlacení:

Po dokončení etapy čištění památky, byly na postavě Panny Marie a na čelním nápisu spodní soklové části odkryty zbytky zlacení na okrovém podkladu. Je zde tedy možné zvážit celkovou rekonstrukci zlacení plátkovým 24 karátovým zlatem položeným na okrovém podkladu na mixtion.

Bude provedeno zlacení plátkovým zlatem na okrový fermežový podklad sochy Panny Marie a celkové zlacení plátkovým zlatem na okrový fermežový podklad čelního nápisu.

Podle § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, orgán věc posoudil takto:

Práce jsou je přípustné při splnění těchto podmínek:

- 1. Vzorek nového zlacení bude před celoplošnou realizací představen a odsouhlasen při kontrolním dni.**
- 2. Zahájení prací bude minimálně s týdenním předstihem oznámeno správnímu orgánu a NPÚ, ÚOP v Josefově, budou zváni rovněž na kontrolní dny svolávané v průběhu prací a k jejich dokončení.**
- 3. Jedno pare písemné závěrečné restaurátorské zprávy bude předáno nejpozději do 30 dnů od dokončení restaurátorských prací správnímu orgánu, další pare písemné závěrečné restaurátorské zprávy, včetně digitální verze na nosiči CD nebo DVD, bude předáno NPÚ, ÚOP v Josefově k archivaci nejpozději třicet dní od ukončení restaurátorských prací. Součástí závěrečné restaurátorské zprávy bude kromě jiného i podrobná dokumentace stavu originálu před zásahem a dále veškeré výsledky provedených restaurátorských průzkumů a zjištění. Přiložená fotodokumentace bude zhotovena na fotografický papír, jednotlivé fotografie budou o rozměrech alespoň 10 x 15 cm.**

Odůvodnění

Správní orgán jako věcně a místně příslušný prvoinstanční orgán státní památkové péče obdržel dne 21.10.2021 písemnou žádost o vydání závazného stanoviska orgánu státní památkové péče k výše uvedenému provedení zlacení postavy Panny Marie na sousoší Mariánského sloupu ve Smidarech. Tímto dnem bylo v souladu s § 44 odst. 1 správního řádu zahájeno správní řízení o podané žádosti, což bylo účastníkům řízení oznámeno přípisem č.j. NB-V/20844/2021/Jor/3636/2021 ze dne 25.10.2021. Za přiměřeného užití § 38 odst. 1 správního řádu bylo žadatelům umožněno nahlédnout do spisového materiálu a uplatnit své připomínky a náměty.

V souladu s ustanovením § 14 odst. 6 zákona o státní památkové péči byla doručená žádost postoupena k vydání písemného vyjádření Národnímu památkovému ústavu, územnímu odbornému pracovišti v Jaroměři - Josefově, které je nezbytným podkladem pro vydání závazného stanoviska. Toto písemné vyjádření bylo vydáno 12.11.2021 pod zn. NPÚ-362/88453 (Mgr. Pavla Laštůvková) a správnímu orgánu doručeno dne 18.11.2021. Toto písemné vyjádření obsahuje doporučení, při jejichž respektování by nemělo dojít k narušení zájmů státní památkové péče.

Po obdržení písemného vyjádření Národního památkového ústavu, územního odborného pracovišti v Jaroměři – Josefově správní orgán přípisem NB-V/23175/2021/Jor/3636/2021 ze dne 29.11.2021 účastníkům řízení sdělil, že v řízení byly shromážděny potřebné podklady pro vydání rozhodnutí a podle § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „správní řád“, mají možnost před vydáním rozhodnutí vyjádřit se k jeho podkladům i ke způsobu jeho zjištění, popřípadě navrhnout jejich doplnění. Vzhledem k současné epidemiologické situaci zaslal správní orgán výše uvedené vyjádření NPÚ ÚOP Josefov jako přílohu tohoto přípisu. Přípis byl do

DS obce Smidary doručen 30.11.2021, do dnešního dne správní orgán neobdržel žádné písemné vyjádření, pouze byl telefonicky kontaktován zástupcem obce s tím, že k podmínkám uvedeným ve vyjádření NPÚ nemají žádné připomínky. Správní orgán tedy v dané věci rozhodl.

Vyjádření NPÚ:

„Mariánský sloup se nachází v jižní části smidarského náměstí, dokola obklopený hustou řadou vzrostlých lip, které ji pohledově zcela cloní. Byl vystavěn r. 1718 neznámým autorem. Celý sloup měří necelých 7 m. R. 1863 byl sloup přemístěn z původního místa osazení na dnešní pozici a zásadním způsobem upraven. Původně stál sloup zřejmě na náměstí mezi dnešními ulicemi Husova a Hradčany, které bylo později přeměněno na park. Po přenesení sloupu byla na jeho vrchol umístěna nová socha Panny Marie, na nárožích soklových stupňů byly postaveny čtyři nové postamenty se sochami světců. Autor této úpravy rovněž není znám. Dle archivních dokladů bývaly na sloupu i nárožních piedestalech osazeny lucerny.

Mariánský sloup má trojstupňovou podestu čtvercového půdorysu. Tvoří ji tři stupně kamenných schodů spojovaných kramlemi. Ve středu podesty stojí sloup s hranolovým podstavcem, který je ve spodní části rozšířen ještě o patku se zkosenou hranou. Sokl je ukončen profilovanou římsou.

Na plochách soklu jsou provedena vpadlá pole s profilovaným rámováním ve tvaru obdélníků se zkosenými rohy. V čelním poli je proveden barokní sekaný nápis ve znění: *Proptlta aDslt / nobls peCCatorl / bus Pia Vlrgo / Marla / Honorl Beatae Ge / nltlrlcls a sMID / arlensibus lsta / statua ereCta / est.* Mimo tento nápis se v zadním poli podstavce nachází vročení: *Anno 1718*, pod ním i druhotný nápis: *Obnoveno roku / 1926*. Pod tím je na patce vytesán špatně čitelný nápis: *Přeložena r. 1865*. Podstavec je zakončen vysutou profilovanou krycí deskou. Na podstavci stojí entazovaný sloup s hladkým dřikem, s profilovanou patkou a hlavicí v podobě profilovaného prstence (toskánský typ). Sloup je krytý profilovanou římsovou deskou čtvercového půdorysu, jež byla s největší pravděpodobností doplněna v r. 1865. Ve vrcholu stojí socha Panny Marie. Stejně jako ostatní druhotné sochy z 19. století, i ona má mírné neogotizující rysy. Zobrazuje stojící světici, bez svatozáře, oděnou ve splývavý řasený šat, který si levou rukou přidržuje na hrudi. Pravou ruku má podél těla, držíc v ní květiny. Hlavu má mírně skloněnou dolů, v rozpuštěných vlasech věneček.

Kolem sloupu jsou rozmístěny čtyři piedestaly se sochami světců. Osmiboké sokly jsou vysoké a štíhlé, mají vyšší zvýrazněnou robustní patku. Podstavce jsou ukončené prstencem a větším obloukem, na které je reliéfní dekor vinné révy. Na tomto piedestalu stojí socha, která má ještě svůj vlastní osmiboký plintus. Z čelního pohledu jsou postavy sv. Josefa s Ježíškem a sv. Anny, vyučující Pannu Marii, v zadní ose sochy sv. Václava a sv. Ignáce. Sv. Josef je zpodobněn jako starší muž s plnovousem, oděný ve splývavém rouchu. V levé ruce drží Ježíška v dlouhé košilce, pravou ruku má mírně nataženou vpřed. Sv. Anna je zpodobněna jako starší žena v upjatém splývavém rouchu a rouškou na hlavě, s přísně vyhlížející tváří a pootevřenými ústy. Pravou ruku má zvednutou vzhůru v žehnajícím gestu, levou má položenou na rameni malé Panny Marie, která stojí při jejím levém boku se sepjatými rukama, s tváří zvednutou k nebi. Sv. Václav je zobrazen jako vousatý mladý světec s knížecí čapkou na hlavě, oděný do knížecího hávu s pláštěm. V pravé ruce přidržuje praporec opřený žerdí o zem, levou rukou přidržuje na zemi stojící štít, na němž je v kartuši vyobrazen dvouocasý lev. Sv. Ignác z Loyoly je zobrazen jako mladý kanovník v kněžském rouchu se štolou kolem krku. Ruce má založeny na prsou, přičemž v nich svírá krucifix. Sochy nemají svatozáře. Památka prošla obnovou v r. 1926, dále komplexním restaurováním, které v první etapě prováděli r. 1993 Ivan Nosek a Jan Vích, ve druhé etapě v l. 1994 - 1995 Kamil Hromádka a Jan Trtílek.

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně historických hodnot:

Mariánský sloup je hodnotná kamenosochařská barokní práce z r. 1718, doplněná a upravená v 19. století archaizujícími neoslohovými sochami. Sloup představuje výrazný umělecký a historický

prvek v intravilánu historického centra obce Smidary, zároveň svědčí o kvalitě regionální kamenosochařské tvorby barokního a eklektického období.

Dosavadní stav projednání:

Záměr byl projednán s NPÚ. V současnosti probíhající obnova památky je realizována na základě závazného stanoviska vydaného Městským úřadem Nový Bydžov, Odboru výstavby a životního prostředí, č. j. NB-V/20322/2020/Jor/3744/2020, ze dne 25. 1. 2021, které bylo vydáno na základě písemného vyjádření NPÚ, ÚOP v Josefově, č. j. NPÚ-362/96774/2020, ze dne 31. 12. 2020.

Dosavadní průběh obnovy:

V letošním roce byla započata první etapa celkové obnovy Mariánského sloupu na základě závazného stanoviska MÚ Nový Bydžov a písemného vyjádření NPÚ, ÚOP v Josefově, citovaných v předcházejícím odstavci.

Zdůvodnění:

NPÚ ÚOP v Josefově po posouzení prací uvedených v předložené žádosti dospěl k závěru, že jsou v souladu se zájmy státní památkové péče a že po jejich provedení v souladu s doporučenými podmínkami budou zachovány dotčené kulturně historické hodnoty.

K podmínce č. 1: Podmínka vyvzorkování nového zlacení vychází z nedostatečné či v současnosti nemožné přesné specifikace barevného odstínu a patinace zlata. Na základě posouzení vzorků lze přesně definovat konkrétní úpravy určené k finálnímu provedení.

K podmínce č. 2: Odborný dohled a vykonávaný dozor má oporu v zákoně č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, zejména v § 29 a 32, v nichž je stanoven odborný dohled odborné organizace státní památkové péče a vykonávaný dozor orgánu státní památkové péče. Současně vyplývá z povahy věci, že případné dílčí upřesnění může být uplatněno pouze v přítomnosti dotčených stran. Kontrolní dny a konzultace jsou jedním ze základních mechanismů účinného dohledu všech složek státní památkové péče ve smyslu platné legislativy.

K podmínce č. 3: Požadavek na odevzdání závěrečné restaurátorské zprávy odborné organizaci státní památkové péče má oporu v § 14 odst. 9 výše uvedeného zákona a vychází z ust. § 10 odst. 3 písm. c) vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči. Dokumentační povinnost rovněž plyne ze zákona o státní památkové péči č. 20/1987 Sb., zejména z § 10 vyhlášky 66/1988 Sb. Nezbytná je průkazná dokumentace, například dle metodického listu NPÚ č. 4/2006 – *Struktura a náležitosti restaurátorských zpráv*, nebo *Doporučení k vypracování dokumentace restaurování předložené podle § 14a odst. 4 písm. b) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění*, což je materiál Komise Ministerstva kultury pro restaurování z r. 2009. Restaurátorská zpráva je svou povahou historickým pramenem k památce před restaurátorským zákrokem, sumarizuje provedené práce včetně záznamu použitých technologií a dokumentuje restaurátorské průzkumy a jejich vyhodnocení.“

Správní orgán se s tímto vyjádřením plně ztotožnil a vycházel z něho ve svém rozhodnutí. Při restaurátorských pracích na památce byly na postavě Panny Marie a na čelním nápisu spodní soklové části odkryty zbytky zlacení na okrovém podkladu dokazující, že socha Panny Marie byla původně celá zlacená. Obec se proto rozhodla toto zlacení obnovit a správní orgán s tímto návrhem souhlasí při splnění podmínek stanovených v tomto rozhodnutí.

Zároveň správní orgán uvádí ve svém odůvodnění rozhodnutí i doporučení restaurátorky ohledně zeleně. Vysoké stromy neumožňují, aby se mohla památka pohledově uplatnit, zastiňují ji a nedostatek světla vytváří vhodné podmínky pro růst mechů a lišejníků, navíc lep z lipových květů památku narušuje a při případném větru může dojít k poškození památky spadlými větvemi. Správní orgán proto doporučuje provést kontrolu stromů v okolí památky a zvážit jejich případné pokácení a nahrazení nízkorostoucími dřevinami.

Výše uvedené plánované práce nejsou v rozporu se zájmy státní památkové péče, pokud budou splněny podmínky stanovené v tomto rozhodnutí.

Veškeré změny a další doplňky oproti předloženému záměru je nutno předem odsouhlasit s orgány státní památkové péče ve smyslu zákona o státní památkové péči.

Správní orgán po posouzení všech podkladů a zjištění ve výše uvedené věci došel k závěru, který je obsažen ve výrokové části tohoto závazného stanoviska. Při posuzování se řídil platnými právními předpisy a nařízeními (zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů; Vyhláška č. 66/1988 Sb. ve znění pozdějších předpisů, kterou se provádí zákon č. 20/1987 Sb.; zákon č. 500/2004 Sb., správní řád) jakož i Listinou základních práv a svobod (čl. 35, odst. 3: „Při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem“), která je součástí Ústavy České republiky.

Doporučení restaurátorky ohledně zeleně

Z hlediska odborného restaurátorského pohledu doporučuji revizi okolní zeleně, která by měla vždy respektovat památku. Sousoší je nedílnou součástí exteriérové výzdoby Obce Smidary. Je hodnotným dílem barokního umění a umění 19. století. Vysoké okolní stromy – lípy, sousoší zcela zakrývají. Jeho nejcennější část – socha Panny Marie se vizuálně neuplatňuje. Vysoká zeleň památku stísňuje, čímž negativně ovlivňuje její společenské uplatnění. Dále se zde projevuje silné biologické napadení – mechy a lišejníky. Socha umístěná pod vzrostlými stromy je dále poškozována lepem z květů líp a může zde dojít k mechanickému poškození památky pádem větví stromů. Navrhují odstranění dvou stromů osazených při čelním pohledu na sochu. Tak památka bude viditelná od kostela a dále pak dva stromy na obou bocích památky. Na místě budou ponechány čtyři lípy tvořící tak ohraničení díla a zároveň v zadní části její pozadí. Tyto čtyři stromy přímo nezasahují do památky a jsou v dostatečné vzdálenosti od ní. Bylo by tak omezeno biologické poškození – napadení mechy a lišejníky a socha bude vizuálně uplatněna. Revize zeleně pro celkový stav památky nepochybně znamená významné zlepšení jejího stavu.

Poučení o odvolání

Proti tomuto rozhodnutí může účastník řízení podle ustanovení § 81 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, podat odvolání do 15-ti dnů ode dne oznámení ke Krajskému úřadu Královéhradeckého kraje, Krajskému úřadu Královéhradeckého kraje, odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, oddělení památkové péče, a to prostřednictvím Městského úřadu Nový Bydžov, oddělení státní památkové péče. Odvolání má odkladný účinek.

Podle § 82 odst. 1 správního řádu se lze odvolat proti výrokové části rozhodnutí či jednotlivým výrokům. Odvolání proti odůvodnění rozhodnutí je nepřipustné.

Podle § 82 odst. 2 správního řádu musí z odvolání být patrné, kdo je činí, a které věci se týká. Odvolání se podává s potřebným počtem stejnopisů tak, aby jeden stejnopis zůstal správnímu orgánu a aby každý účastník řízení dostal jeden stejnopis.

Obdrží /účastníci řízení/ :

Obec Smidary, Náměstí Prof. Babáka č. p. 106, 50353 Smidary

Ing. Jan Rejthárek
vedoucí odboru

Na vědomí:

Národní památkový ústav ÚOP Josefov, Okružní 418, Jaroměř 3 - Josefov, 55102 Jaroměř 3

Počet příloh: 0
Počet listů příloh: 0
Počet listů dokumentu: 3